

Motion till riksdagen 2025/26:4195

av **Ulrika Westerlund m.fl. (MP)**

med anledning av prop. 2025/26:276 Nya möjligheter att bekämpa onlinerekrytering

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom fem år bör utvärdera den nya lagens tillämpning, träffsäkerhet, proportionalitet, resursbehov och eventuella konsekvenser för yttrande- och informationsfriheten och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Rekryteringen till kriminella nätverk är en allvarlig samhällsutmaning som Miljöpartiet tar på största allvar. Barn och unga utnyttjas av gängen för att begå brott, och rekryteringen sker i dag både i fysiska miljöer och på digitala plattformar. Det är därför viktigt med träffsäkra och effektiva verktyg för att motverka att barn och unga dras in i kriminalitet, även när kontakterna tas och uppdragen förmedlas online.

Miljöpartiet står bakom regeringens förslag till nya möjligheter att bekämpa onlinerekrytering. För att förebygga brott är det avgörande att stoppa nyrekryteringen till gängen. I det arbetet behöver plattformarna ta ett större ansvar för att ta bort skadligt och olagligt innehåll och polisens närvaro i digitala miljöer behöver också stärkas. De frivilliga mekanismer och den samverkan mellan plattformarna och brottsbekämpande myndigheter som finns i dag är viktiga, men de har inte visat sig tillräckliga för att möta den allvarliga utvecklingen med gängrekrytering online.

Rättsväsendet ska ha effektiva verktyg för att förhindra allvarlig brottslighet – men nya befogenheter måste vara rättssäkra, träffsäkra och proportionerliga. Mot den bakgrunden vill Miljöpartiet uppmärksamma vissa viktiga invändningar mot regeringens förslag som lyfts av flera remissinstanser och Lagrådet. Till att börja med måste onlinerekryteringen kunna bekämpas samtidigt som yttrande- och informationsfriheten skyddas, men bl.a. Journalistförbundet, Sveriges Advokatsamfund och Tidningsutgivarna menar att regeringens förslag brister i denna del. Remissinstanserna ser bl.a.

risker för att icke-brottsliga uttryck online kan tas bort och anser därför att det i lag bör framgå att bestämmelsen inte gäller på tryck- och yttrandefrihetsområdet.

Vidare har Lagrådet synpunkter på lagens avgränsning. När det gäller utformningen av 1 och 2 §§ menar Lagrådet att regleringen öppnar upp för tolkning och kan därför innebära att lagen får ett bredare tillämpningsområde än vad som är avsett. Lagrådet föreslår därför en mer träffsäker formulering av paragraferna, men regeringen ändrar inte lagtexten efter Lagrådets förslag. Även remissinstanserna uppmärksammar andra delar av lagförslaget som kan komma att innebära en för bred tillämpning. Bland annat Journalistförbundet ifrågasätter om innehåll som ”skäligen kan antas” vara ett led i att involvera en underårig i brottslighet alltid är brottsligt, och Advokatsamfundet anser att beviskravet är lågt. Hovrätten för Nedre Norrland pekar också på att bestämmelsen om involverande av underårig kan få ett alltför brett tillämpningsområde och ifrågasätter proportionaliteten.

Ytterligare en brist med regeringens förslag är att den nya lagen inte möts upp med utökade resurser. Polisen menar att arbetet med att hantera rekryteringsinnehåll, följa upp förelägganden och hantera sanktionsärenden kan bli resurskrävande och leda till ökade kostnader för myndigheten som inte ryms inom befintligt anslag. Myndigheten bedömer också att det kan bli fråga om ett relativt stort antal ärenden per år. Bris har samtidigt varnat för att bristande resurser kan göra att lagstiftningen inte får avsett genomslag. Miljöpartiet delar polisens och Bris synpunkter; för att lagen ska skydda barn och unga från att dras in i gängen krävs utökade resurser. Vi beklagar att regeringen inte tillfört detta.

Mot bakgrund av de risker som lyfts med förslaget anser Miljöpartiet att det finns starka skäl att noggrant följa och kontrollera hur lagen tillämpas i praktiken. Även detta lyfter några remissinstanser. Google Sweden AB och Tech Sverige framför att plattformarna bör kunna begära oberoende granskning av förelägganden, medan Jämställdhetsmyndigheten har pekat på behovet av att överväga kontinuerlig granskning av polisens tillämpning av lagen. Regeringen hänvisar till att plattformarna kommer att kunna överklaga beslut om förelägganden, men Miljöpartiet kan konstatera att detta inte framstår som ett tillräckligt skydd för enskilda. Därför uppmanar vi regeringen att inom en femårsperiod återkomma till riksdagen med en utvärdering av lagen. På så sätt får vi möjlighet att följa lagens tillämpning och kontrollera att den fått avsedd effekt – att ta bort gängens rekryteringsannonser online och skydda barnen, utan att begränsa yttrande- och informationsfriheten, skapa tillämpningsproblem för rättsväsendet och drabba oskyldiga.

Avslutningsvis får arbetet med att bekämpa rekryteringen till kriminella nätverk inte reduceras till en fråga om att ta bort innehåll online. Vi vet att en betydande del av rekryteringen sker på skolgårdar, fotbollsplaner, i bostadsområden och på andra fysiska platser i barns vardag. Det viktigaste förebyggande arbetet är därför att se till att barn inte hamnar i den utsatta situation där gängen kan utnyttja dem, oavsett om rekryteringsförsöken sker online eller på fysiska platser. Det kräver betydande och långsiktigt förebyggande insatser i skolan, vården och socialtjänsten, fritidsverksamhet och civilsamhället. Miljöpartiet vill dessutom rikta särskilt stöd till barn och unga som befinner sig i riskzon för att dras in i kriminalitet.

Mats Berglund (MP)

Camilla Hansén (MP)

Annika Hirvonen (MP)

Jan Riise (MP)

Nils Seye Larsen (MP)